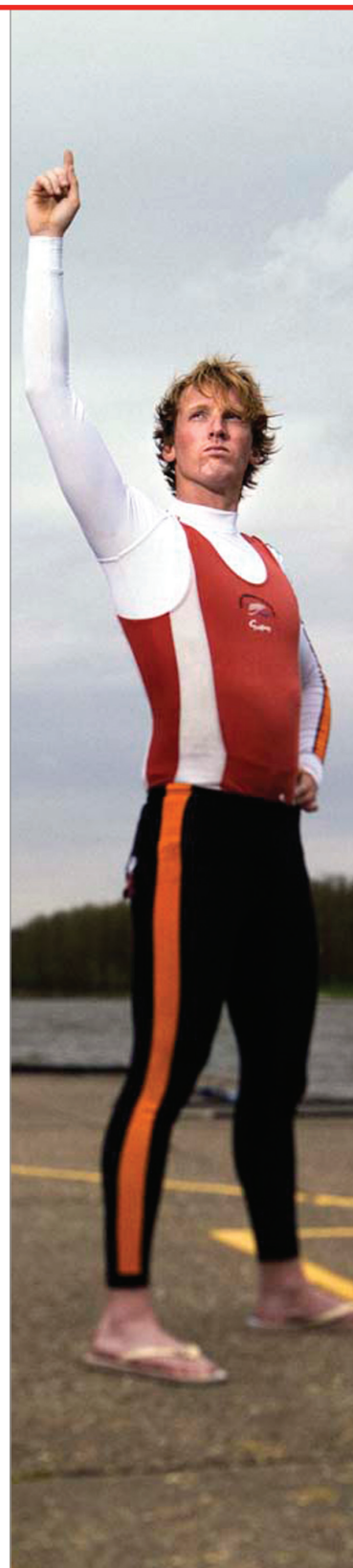

Editie 2009

Tussenrapportage: De Europese resultaten

- > Nederlanders zien voordelen in Europese samenwerking, maar zijn het niet eens met de wijze waarop de EU hier invulling aan geeft**
De meerderheid van Nederland ziet voordelen in Europese samenwerking, maar het vertrouwen in de Europese Unie is laag.
- > De Nederlander wil een sterk Europa dat zich op financieel, economisch en klimaatbeleid laat gelden**
De voornaamste voordelen van Europa zijn het vormen van economisch en politiek tegenwicht in de wereld en het verschaffen van stabiliteit en veiligheid. Europa moet financieel toezicht, klimaatbeleid en economisch beleid regelen.
- > Een Europese ambitie om zich breed te profileren wordt niet gesteund**
Er is geen draagvlak voor één Europees asielbeleid en de Nederlander ziet weinig voordelen in Europese arbeidsmigratie. Men is van mening dat teveel Europese invloed de Nederlandse identiteit aantast.
- > De macht van de EU moet niet worden uitgebreid**
Er is nog steeds geen meerderheid voor de Europese grondwet. Daarnaast is er weinig draagvlak voor een Europese minister van buitenlandse zaken en verdere uitbreiding van de Europese Unie.
- > De EU moet vertrouwen winnen en uitvoering verbeteren**
Er is weinig vertrouwen in de Europese politici en ambtenaren en een derde vindt dat grote problemen goed worden aangepakt. Daarnaast is de Europese Unie niet zichtbaar geweest in de bestrijding van de financieel-economische crisis.

De editie 2009 van 21minuten.nl heeft als hoofdthema's de financieel-economische crisis, klimaat en Europa. Ook is er, net als in voorgaande jaren, gevraagd naar het geluk en de zorgen van de Nederlander. De hier gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op de vragen over de Europese politiek. De vragen over de overige onderwerpen kunnen nog steeds beantwoord worden op 21minuten.nl. De resultaten daarvan zullen in andere publicaties aan de orde komen

1 Nederlanders zien voordelen in Europese samenwerking, maar zijn het niet eens met de wijze waarop de EU hier invulling aan geeft

- Meerderheid ziet voordelen in Europese samenwerking
- Vertrouwen in de Europese Unie is laag

> Wat de feiten zeggen

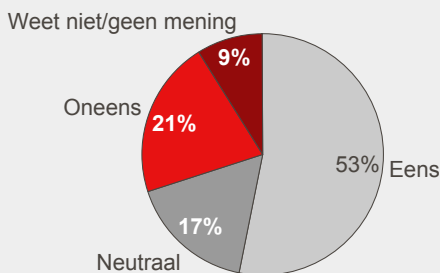
De helft van de Nederlanders ziet meer voordelen dan nadelen in Europese samenwerking. Ten opzichte van 2007 is het aantal voorstanders gestegen (van 48% naar 53%), en ook het aantal tegenstanders is gestegen (van 18% naar 21%). De bevolking is dus meer uitgesproken geworden over de voor- en nadelen van Europese samenwerking.

Tegelijkertijd is het vertrouwen in de Europese Unie laag. 28% van de mensen geeft aan vertrouwen te hebben in de EU, 32% is neutraal.

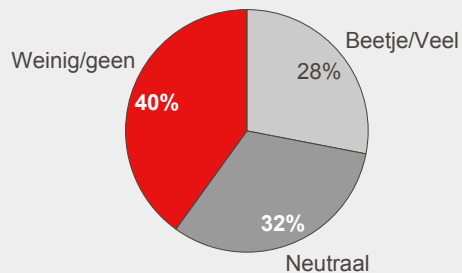
Een kwart van de Nederlanders is positief over Europese samenwerking én heeft vertrouwen in de EU. Nog eens 17% ziet voordelen in Europese samenwerking, maar vindt dat de Europese Unie deze samenwerking niet goed invult.

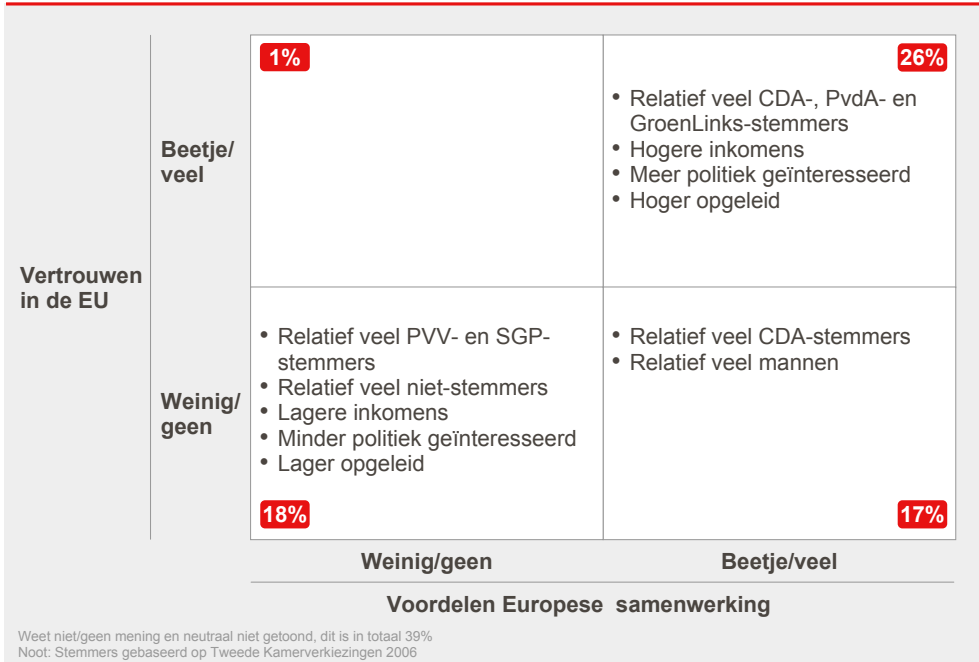
Een op de vijf Nederlanders ziet weinig tot geen voordelen in Europese samenwerking en heeft ook weinig tot geen vertrouwen in de Europese Unie. De mensen in deze groep zijn gemiddeld minder politiek geïnteresseerd, lager opgeleid en hebben relatief vaak niet gestemd bij de Tweede Kamerverkiezingen.

Een **hechte samenwerking** met andere Europese landen biedt Nederland meer voordelen dan nadelen

Hoeveel **vertrouwen** heeft u in de Europese Unie?

> Waar dit op kan duiden

Nederlanders zijn niet tegen samenwerking in Europa. Ze hebben echter wel een andere visie op hoe die samenwerking moet worden ingevuld. Politici en Europese ambtenaren zouden kritisch kunnen bekijken of er nog wel op de juiste onderwerpen op de juiste wijze wordt samengewerkt. Het beperkt aantal mensen dat vertrouwen heeft in de EU zou er op kunnen wijzen dat het publiek niet veel mandaat geeft aan de huidige invulling van samenwerking of dat de huidige samenwerking beter uitgelegd moet worden.

2 De Nederlander wil een sterk Europa dat zich op financieel, economisch en klimaatbeleid laat gelden

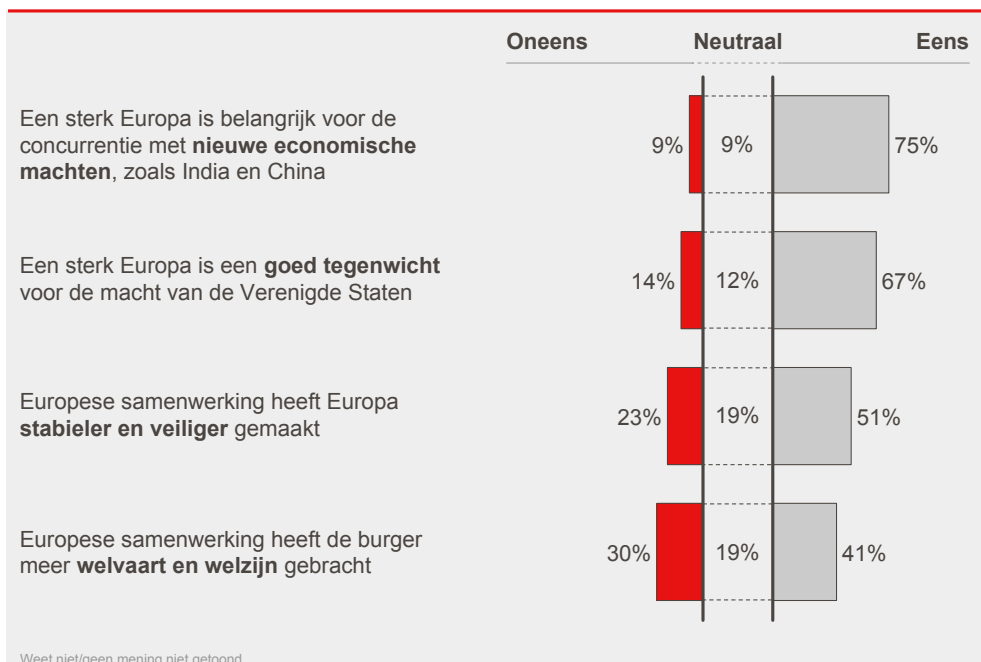
- Europa vooral belangrijk als economisch en politiek tegenwicht
- Veiligheid is de belangrijkste verdienste van Europa
- Europa moet financieel toezicht, klimaatbeleid en economisch beleid regelen

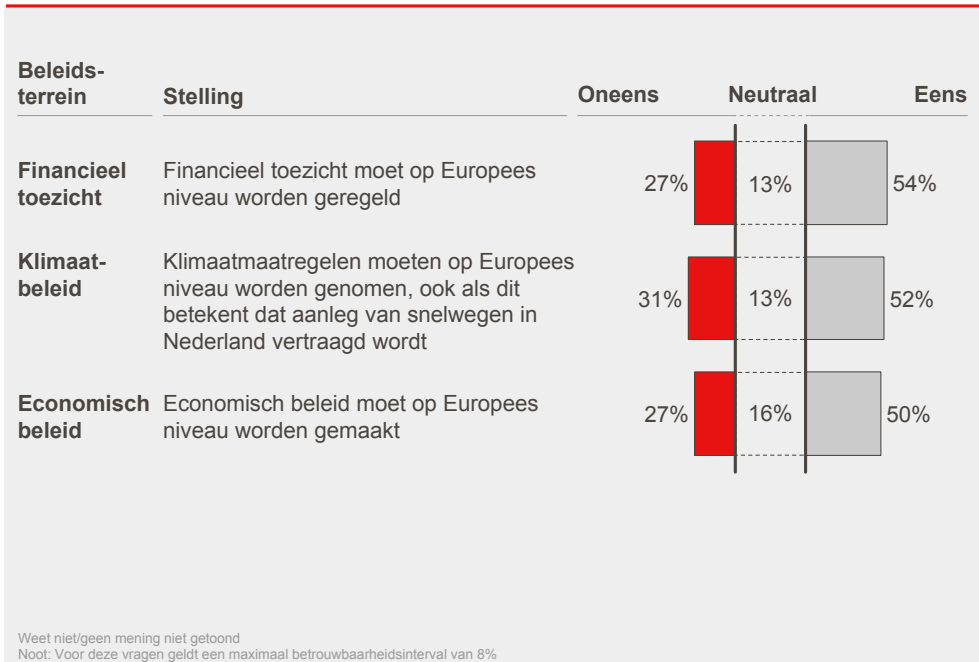
> Wat de feiten zeggen

De overgrote meerderheid van de Nederlanders wil een sterk Europa als tegenwicht tegen de Verenigde Staten en nieuwe economische machten als China en India. Dit onderwerp scoorde in 2007 ook hoog.

Een relatief groot aantal Nederlanders (51%) vindt dat Europese samenwerking Europa veiliger en stabielier heeft gemaakt. Het zijn relatief meer ouderen (voor 1953 geboren) en jongeren (na 1974 geboren) die positief zijn over de rol van Europa voor stabiliteit en veiligheid. Op de stelling of Europa meer welvaart en welzijn heeft gebracht, antwoordt slechts 41% positief.

Op de vraag op welke beleidsterreinen Europa een grote rol mag spelen, scoren er drie hoog: financieel toezicht, klimaatbeleid en economisch beleid. Hier is de Nederlander bereid concessies te doen, bijvoorbeeld wanneer Europese regelgeving over het klimaat vertraging in de aanleg van nieuwe snelwegen in zou houden.

> Waar dit op kan duiden

De burger lijkt te geloven in een model waarin de EU zich profileert op thema's waarvoor ze ooit in het leven is geroepen, namelijk stabiliteit en economie. De basis van de Europese samenwerking wordt dus nog steeds ondersteund door de Nederlander. Daarnaast kent de Nederlander de EU een belangrijke rol toe op het gebied van klimaatbeleid. Dit is blijkbaar een onderwerp waar de noodzaak van een internationale aanpak wordt onderkend en waar het risico van ongewenste inmenging in Nederlandse zaken als beperkt wordt ingeschat. De vraag rijst of het huidige ambitieniveau van de EU hier bij aansluit. Blijft de EU bij haar leest?

3 Een Europese ambitie om zich breed te profileren wordt niet gesteund

- Weinig draagvlak voor één Europees asielbeleid
- Steun voor Europese arbeidsmigratie is beperkt
- Europese invloed tast de eigen identiteit aan

> Wat de feiten zeggen

De helft van de Nederlanders vindt dat de EU niet moet streven naar één Europees asielbeleid.

De helft van de Nederlanders ziet meer nadelen dan voordelen in de komst van werknemers uit andere EU-landen. Ook vindt de meerderheid dat de komst van werknemers uit andere EU-landen moet worden ingeperkt, ook als dit zou leiden tot hogere prijzen voor producten of diensten. Deze mening wordt gedeeld door werklozen¹ (56% voor inperking) en mensen in loondienst¹ (54%). Ook onder ondernemers¹ zijn meer mensen voor inperking (43%) dan tegen (38%).

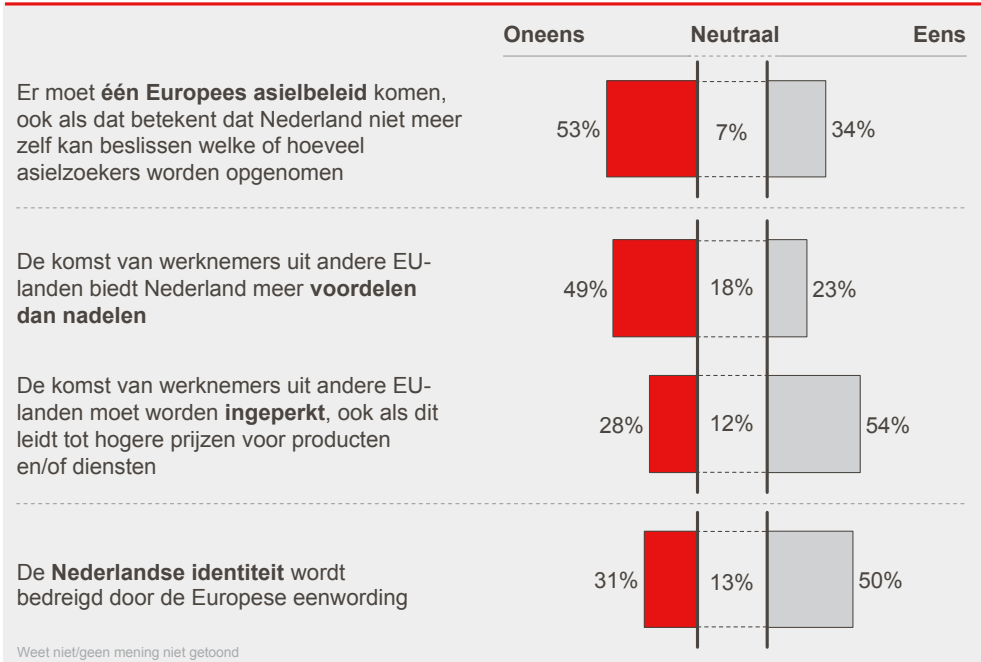
De helft van de Nederlanders vindt dat de Nederlandse identiteit wordt bedreigd door de Europese eenwording, tegen slechts een derde die dat niet vindt.

Inzoomend op de kiezers van de Tweede Kamerverkiezingen in 2006, is te zien dat voornamelijk de kiezers van D66 en GroenLinks gemiddeld gezien positief zijn over Europese arbeidsmigratie naar Nederland en de Europese invloed op Nederland. Kiezers van de overige partijen zijn hier gemiddeld genomen minder enthousiast over.

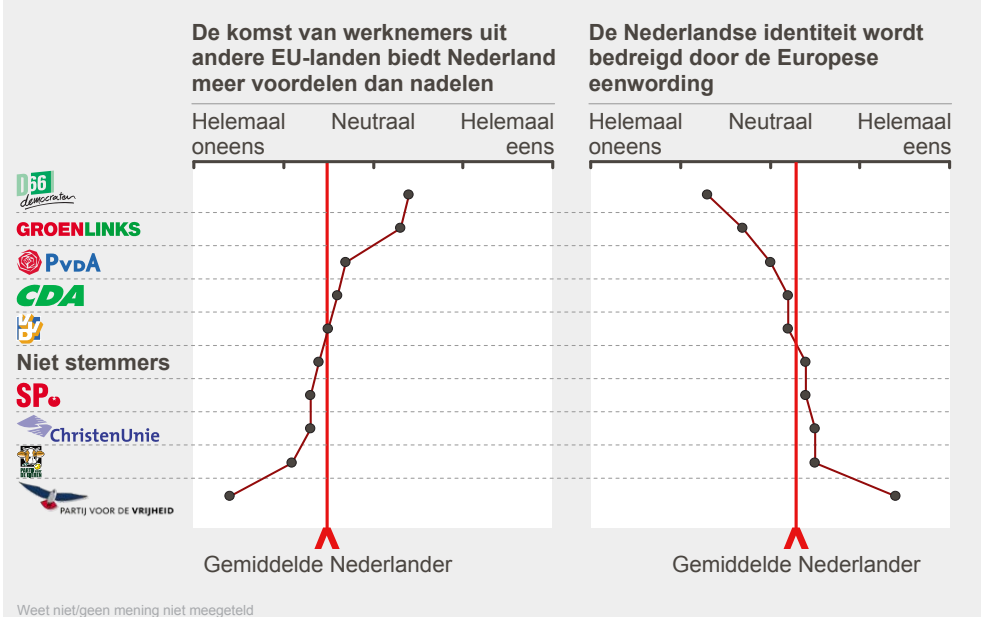
> Waar dit op kan duiden

Uit bovenstaande analyses blijkt dat de burger vindt dat de invloed van Europa momenteel te ver reikt. Het lijkt erop dat de Nederlander vindt dat Europese samenwerking moet worden beperkt tot een aantal onderwerpen. Er staat volgens de Nederlander een prijs op Europese samenwerking, met name in het verlies van identiteit. Is de EU toe aan de conclusie dat haar programma te breed is geworden?

¹ Uit 21minuten.nl

Gemiddelde score voor stemmers Tweede Kamerverkiezingen 2006

4 De macht van de EU moet niet worden uitgebreid

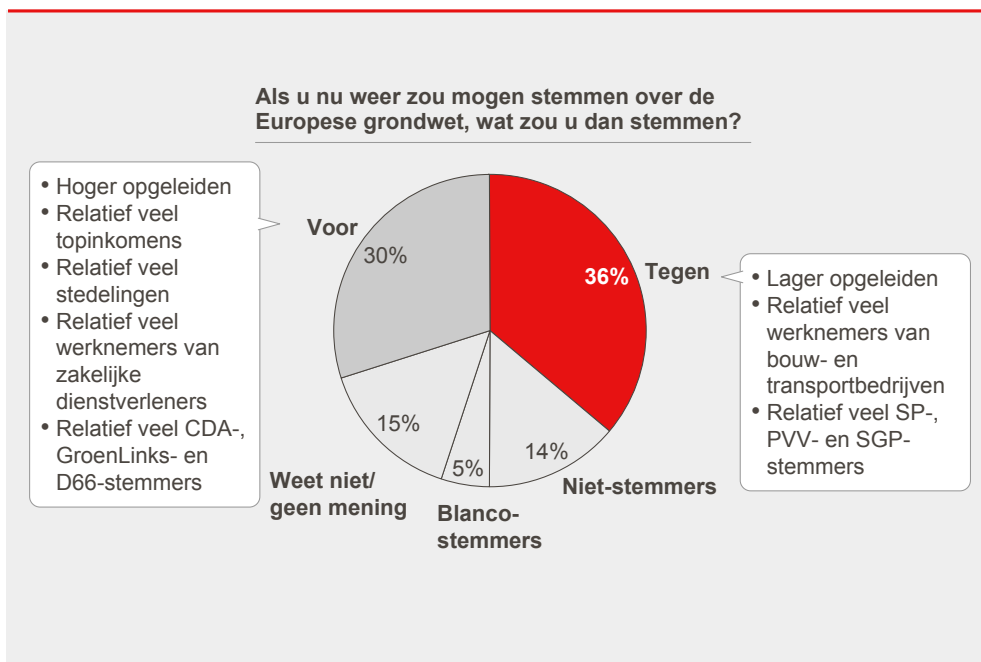
- Nog steeds geen meerderheid voor Europese grondwet
- Geen Europese minister van buitenlandse zaken
- Geen uitbreiding van de Europese Unie

> Wat de feiten zeggen

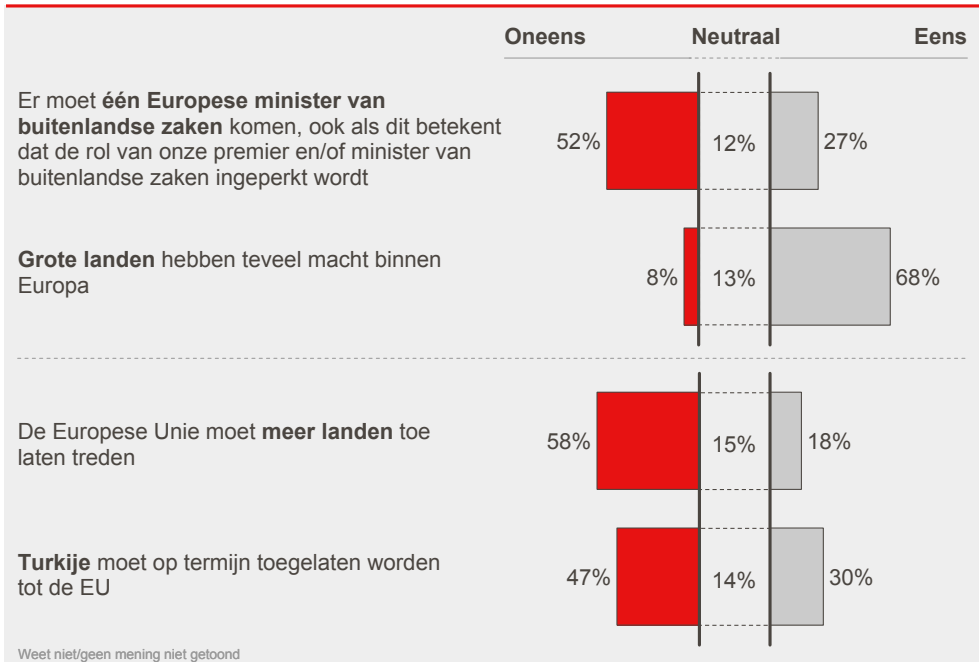
Hoewel de Nederlander iets positiever is geworden sinds het referendum in 2006, lijkt het dat de Europese grondwet het bij een referendum wederom niet zou halen: 36% zegt tegen te stemmen en 30% zegt voor te stemmen.

68% van de Nederlanders vindt dat grote landen te veel macht hebben in Europa. Ook is er weinig draagvlak voor het benoemen van één Europese minister van buitenlandse zaken; de helft van de Nederlanders ziet in zo'n functie geen toegevoegde waarde.

De meerderheid van de Nederlanders is tegen uitbreiding van de Europese Unie. Specifiek voor toetreding van Turkije is ook weinig steun; ongeveer de helft vindt dat Turkije nooit moet worden toegelaten tot de EU. Alleen de Turkse Nederlanders die de vragenlijst hebben ingevuld zijn hier in meerderheid voor (75%)¹.

¹ Eerste en tweede generatie Turkse Nederlanders uit 21minuten.nl

> Waar dit op kan duiden

De aandacht voor een Europese grondwet en uitbreiding zou kunnen worden gezien als een voorbeeld dat de EU niet begrijpt wat de Nederlander wil. Een Europees model dat groeit richting een federatie lijkt niet te worden gesteund. Wellicht is de EU in haar ambitie over de top van haar maatschappelijk gewenste macht en grootte heen. Willen we als relatief kleine lidstaat meer een evenredige stem hebben en minder naar een model van gewogen representatie? Dit zou in lijn zijn met een rem op de uitbreiding, zowel in het aantal lidstaten als in de bevoegdheden van het Europees Parlement en de Europese Commissie.

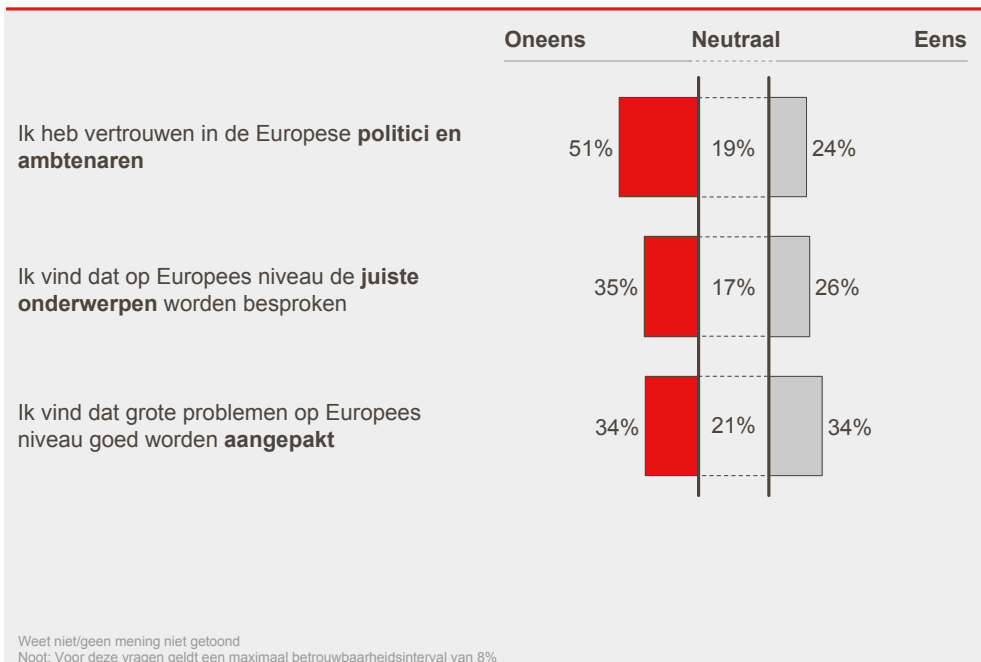
5 De EU moet vertrouwen winnen en uitvoering verbeteren

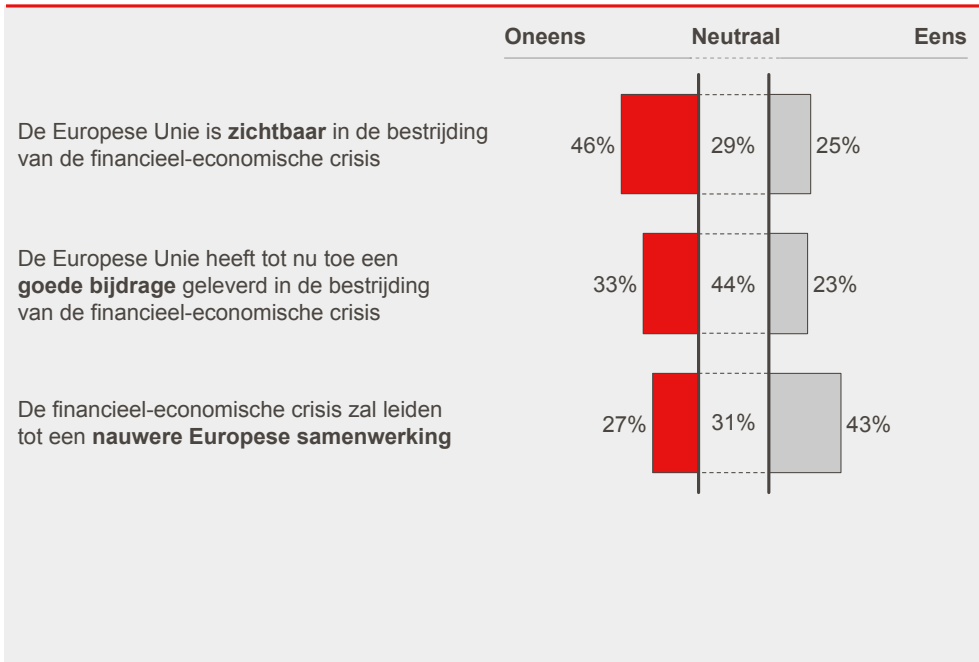
- Weinig tot geen vertrouwen in de Europese politici en ambtenaren
- Een derde vindt dat grote problemen goed worden aangepakt
- Europese Unie niet zichtbaar in de bestrijding van de financieel-economische crisis

> Wat de feiten zeggen

De helft van de Nederlanders heeft weinig of geen vertrouwen in de Europese politici en ambtenaren. Een kwart vindt dat de juiste onderwerpen op de Europese agenda staan en een derde vindt dat grote problemen goed worden aangepakt.

Een kwart van de Nederlanders vindt dat de EU een zichtbare rol heeft gespeeld in de bestrijding van de financieel-economische crisis. De Nederlander is verdeeld over de vraag of de Europese Unie een goede bijdrage heeft geleverd aan de bestrijding van de crisis. Een groot deel (44%) weet het niet. Dit komt overeen met de vorige stelling: als de Europese Unie niet zichtbaar is geweest, is het ook moeilijk de bijdrage te beoordelen. Opvallend genoeg verwacht 43% van de Nederlanders dat de crisis gaat leiden tot een nauwere samenwerking.

> Waar dit op kan duiden

Worden de kerntaken van de EU goed uitgevoerd? Europa heeft geen duidelijke rol gespeeld in de crisis. Dit is een voorbeeld waar de Europese politici en ambtenaren niet aan de verwachtingen voldoen die de Nederlander van hen heeft. In combinatie met de brede ambities van de EU, de pogingen om de grondwet geratificeerd te krijgen en de EU uit te breiden, heeft dit wellicht geleid tot een gering vertrouwen in de EU. Om dit vertrouwen te winnen zou de EU zich op minder terreinen kunnen concentreren. De samenwerking zal zich eerst moeten bewijzen op de gebieden waarvoor draagvlak is, vóóordat er steun kan worden verwacht voor uitbreiding van de invloed of het aantal lidstaten. Ook zou de EU beter kunnen communiceren over wat ze doet, hoe ze dat doet en wat de resultaten zijn.

De stem van de Nederlander

Bij het schrijven van deze publicatie hebben ruim 60.000 Nederlanders de online vragenlijst ingevuld en daarmee hun stem laten horen. Omdat deelname aan 21minuten.nl vrijwillig is, zijn onder de deelnemers bepaalde groepen oververtegenwoordigd ten opzichte van de Nederlandse bevolking.

Zo is bijvoorbeeld het aandeel hoog opgeleiden en politiek geïnteresseerden iets hoger dan gemiddeld. Om toch uitspraken te kunnen doen die representatief zijn voor Nederland, zijn de resultaten gewogen. Elke respondent krijgt een weegfactor zodanig dat de verdeling van bepaalde persoonskenmerken gelijk wordt aan die van de Nederlandse bevolking volgens externe bronnen¹. Hiervoor zijn de volgende demografische en psychografische dimensies gebruikt: geslacht, leeftijd, opleiding, huishoudinkomen, geografie, huishoudsamenstelling, stemgedrag 2006, etniciteit, kerkelijkheid, een combinatie van etniciteit en opleiding, buurt naar aandeel van allochtonen, politieke interesse en opinieleiderschap. Na herweging kunnen de in dit rapport gepresenteerde uitkomsten worden beschouwd als een goede afspiegeling van de meningen van de leeftijdsgroep van 15- tot en met 69-jarigen in Nederland.

Vergelijkbare wegingen worden veelvuldig toegepast bij online markt- of opinieonderzoeken, zowel door commerciële als door overheidsorganisaties. De onzekerheidsmarges op de gepresenteerde resultaten variëren tussen de 3 en 6 procentpunt tenzij anders aangegeven. Na weging blijkt ook de verdeling op andere demografische kenmerken (bijvoorbeeld arbeidsparticipatie) in lijn met populatiegegevens. Toevoegen van extra psychografische kenmerken (zoals motivatieniveau en sociale betrokkenheid) zou slechts leiden tot kleine verschillen in de resultaten die in dit rapport worden besproken.

De in deze publicatie gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd op de vragen over de Europese politiek. De vragen over de overige onderwerpen kunnen nog steeds beantwoord worden op 21minuten.nl.

¹ Demografische ijkgegevens zijn afkomstig van het Centraal Bureau voor de Statistiek, psychografische gegevens van het Sociaal Cultureel Planbureau (Continue Onderzoek Burgerperspectieven, 2008 en Culturele Veranderingen, 2006) en de Europese Commissie (Eurobarometer, 2008)